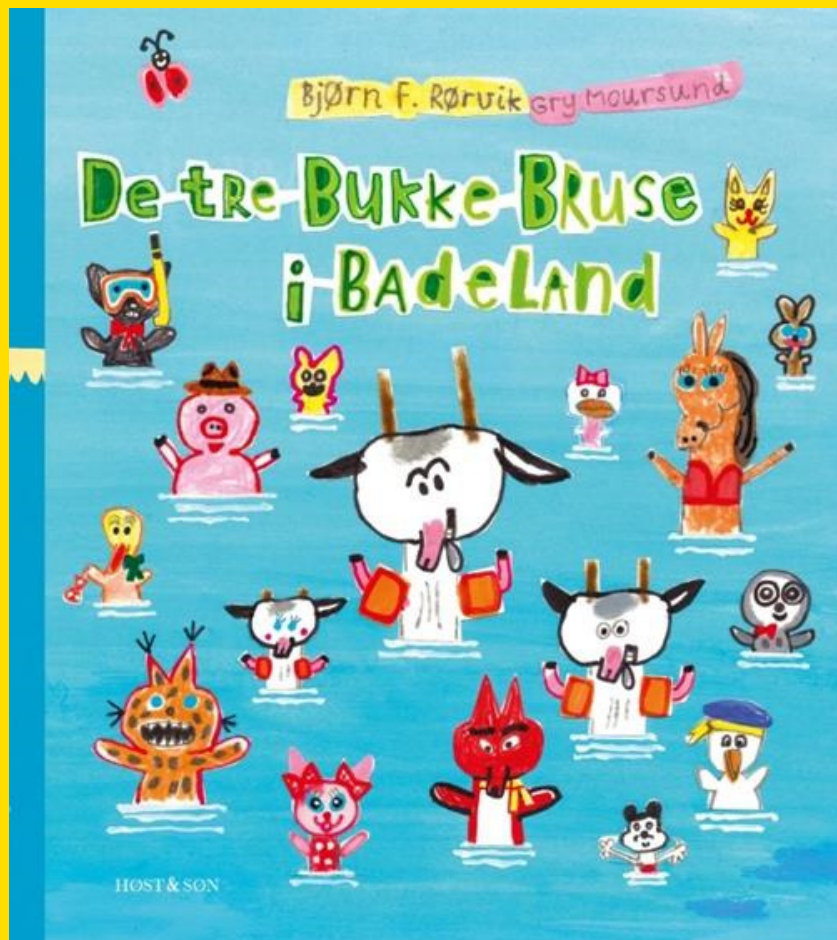

FREDENSBORG
KOMMUNE

Velegnet til børn med en sproglig udvikling svarende til 4-5 år

Sproggavens bogfolder til De tre Bukke Bruse i Badeland

Titel: Sproggavens bogfolder til bogen 'De tre Bukke Bruse i Badeland' (Rørvik, Bjørn F.: De tre Bukke Bruse i Badeland. Høst & Søn. 2013 (ISBN: 9788763830867))

Udarbejdet af: Pædagoger i de selvejende institutioner i samarbejde med læsekonsulent, Marianne Aen Thorsen, og med konsulentbistand fra Nationalt Videncenter for Læsning.

Udgivet af: Center for Læring, Fritid og Sundhed, Fredensborg Kommune.

Tak til: Forlaget Høst & Søn og illustratør Gry Moursund, som venligst har givet tilladelse til på forsiden af folderen at anvende forsidebilledet fra bogen 'De tre Bukke Bruse i Badeland'.

Version: 1.0

Versionsdato: 2016-09-06

Eventuelle henvendelser af indholdsmæssig karakter rettes til læsekonsulent, **Marianne Aen Thorsen**, dir.tlf.nr.: 7256 2277, eller e-mail: mtho@fredensborg.dk

Henvendelser vedr. projekt Sproggaven rettes til konsulent, **Liv Holmgaard Nørrelykke**, dir.tlf.nr.: 7256 5417, eller e-mail: lihn@fredensborg.dk

Om bogen

De tre Bukke Bruse er på vej til sæteren. Men så får de øje på et skilt: Badeland. Mon ikke det er sjovere? Og så bliver de nok også fri for den væmmelige trolde – eller gør de mon det?

Bogens fiktive univers er humoristisk og rummer mange muligheder for at lege og digte videre.

Vejledning til Sproggaven

I den generelle vejledning til Sproggaven kan du læse mere om, hvordan du forbereder den dialogiske læsning. Her kan du også få mere viden om, hvordan du udvikler børnenes sprog. Så derfor er det en god idé at have læst vejledningen til Sproggaven som grundlag for at arbejde med de forskellige bogfoldere i Sproggaven.

Før du går i gang

- Læs historien godt og øv dig i at læse op med indlevelse og tydelig udtale.
- Understreg fokusordene.
- Planlæg dine spørgsmål.
- Vælg aktiviteter efter den dialogiske læsning (se under Læs og leg: literacy-udviklende lege og aktiviteter).

Medbring

- Puder til at lave et bjerg, balje med vand og ting til at putte i bassinet
- Bamse, plastikkopper, bakke, paprør og en kugle, der kan trille igennem
- En legetøjsbil, en bold, en farveblyant, en kuglepen eller blyant, et stykke kridt, 3 frugter, en dukke med tøj på og en tøjdukke
- Papir, skriveredskaber og farver

De tre faser i dialogisk læsning

Første fase: Læs og lyt

1. Lad børnene bladre i bogen, se billederne, forsiden og gætte på handlingen. Tal om titel, forfatter og illustrator og bed børnene om at vise, hvor det mon står på forsiden. Peg på titlen og spørg, om de kan finde 3 ens bogstaver? Hvad hedder bogstavet? Hvilken lyd siger det? Tal om, at der er store og små bogstaver, og at man bruger stort bogstav i starten af navne. Spørg børnene, hvor man starter med at læse. Vis børnene læseretningen med din finger, og hvordan man går ned på næste linje.
2. Læs bogen op for børnene, så de får en god forståelse af handlingen.
3. Bagefter kan I tale kort om bogen, og du kan tage fat på de første fokusord (se under Fokusord).

Anden fase: Læs og snak

1. Arbejd med de næste fokusord. Hvad kan børnene huske fra historien?
2. Læs bogen op, men stop op flere steder for at inddrage børnene i en dialog. Her kan du have planlagt, hvilke spørgsmål du kan stille (se under Læs og snak: Den sprogudviklende dialog).

Tredje fase: Læs og leg

1. Arbejd med de sidste fokusord til bogen.
2. Lad børnene skiftes til at fortælle handlingen i bogen. Du kan bede børnene fortælle ud fra billederne i bogen, og du kan guide dem med spørgsmål. Lad dem legelæse skiltene i bogen og taleboblernes. Tal om, hvad det kan betyde, når noget står med fed sværte. Hvordan skal man så læse det?
3. Lad børnene fortælle, hvad de synes om bogen, og lav bogquizen (se under Læs og leg: Bogquiz). Vælg derefter lege og aktiviteter til at styrke børnenes literacy-kompetencer – mindst én aktivitet under hver overskrift (se under Læs og leg: literacy-udviklende lege og aktiviteter).

Fokusord

Børn med en sproglig alder på 4-5 år udtaler næsten alle ord, så de kan forstås af alle. Der kan dog stadig være enkelte lydsammensætninger, som de kan have lidt svært ved at sige fx fj i *"fjeldet"*. Det er derfor stadig meget vigtigt, at de hører dig sige ordene meget tydeligt og mange gange. På den måde får børnene gemt den korrekte lydlige form af ordene i deres eget ordforråd. Det er af stor betydning, når de senere skal læse og stave ordene.

Du kan hjælpe børnene med at lære sig udtalen af fj i fokusordet fjeld ved, at børnene kan sige *"fjeld"* på denne måde. Først siger de /fi/ og så /æl'/ . Når børnene siger /fiæl'/ mange gange, vil de efterhånden komme til at udtale ordet helt rigtigt.

Det er stadig meget vigtigt, at børnene hører dig sige hvert fokusord meget tydeligt og mange gange, så de ved, hvordan ordet rigtigt skal lyde, og så de får gemt ordet i sin korrekte lydlige form i deres eget ordforråd. Det har stor betydning for børnenes udtale og for, hvor godt de kommer i gang med at læse og stave ordene, når de kommer i skole.

Sig også ordene i andre daglige sammenhænge i institutionen.

Det er en god idé at lave jeres egne visuelle illustrationer til fokusordene. Det kan I gøre, imens I arbejder med fokusordene. Med iPad eller digitalkamera kan I tage billeder eller lave små filmklip, som viser fokusordene, og I kan lægge dem på Family og på den måde få forældrene med til at bruge dem derhjemme.

Gruppering af fokusord

Du kan med fordel gruppere fokusordene, så I laver aktiviteter med fokusord, der passer sammen. I den generelle vejledning kan du læse mere om baggrunden for gruppering af fokusordene.

Inden du læser historien første gang, kan du naturligt introducere den første gruppe fokusord: *"trollen"*, *"fjeldet"*, *"bassinet"*, *"trampende"*. For at skabe en fælles forståelsesramme for historien kan du naturligt tale med børnene om de tre bukkebruse, som de nok har stiftet bekendtskab med tidligere. Tal med dem om, at de tre bukkebruse kommer fra *"fjeldet"*, og hvad et fjeld er. Tal også om *"trollen"*, og hvad han sagde til de tre bukkebruse, som gik over hans bro. Her introducerer du også ordet *"trampende"*. Tal om, at de tre bukkebruse nu er et andet sted – nemlig i badeland. Her kan du spørge til børnenes erfaringer med et

badeland, finde billeder på iPad af badelande og naturligt introducere fokusordet "bassin" ("bassinet"). Hermed kan du allerede inden den første oplæsning have arbejdet med de første fire fokusord.

Når børnene har hørt historien første gang, kan du arbejde videre med ordene i gruppe 1 i det omfang, der er behov for det. Du kan få flere idéer til at arbejde med ordene fra gruppe 1 fra forslagene under de enkelte ord nedenfor.

I det følgende er der forslag til gruppering af fokusordene.

Gruppe 1

1. FJELDET

"Et stykke oppe ad fjeldet fik de tre bukkebruse pludselig øje på et nyt skilt. Ved I, hvad et fjeld er?" Vis gerne et billede af et fjeld fx på en iPad. *"Kan du et andet ord for fjeldet? Er det et bjerg, som de er på vej op på? Har I været på et fjeld? Er der fjelde i Danmark? Er der bjerge? Er der bakker? Hvad er højest – fjelde eller bakker?"* Prøv evt. at lave et bjerg/fjeld af puderne og kravl op på det.

2. TROLDEN

"Den mindste Bukke Bruse kunne ikke lidt trolde. Det er så klamt med den trolde, sagde den. Hvad er en trolde? Findes der trolde? Hvordan ser en trolde ud? Kan du tegne en trolde?" Når børnene har tegnet trolde, kan I tælle dem ved at bruge flertalsformen "en trolde, to trolde, tre trolde osv."

3. BASSINET

"De tre Bukke Bruse ville hen til bassinet med det samme. Hvad er der i et bassin? Så det er et vandbassin. Hvad kan man også kalde et vandbassin (swimmingpool)?" Tag baljen med vand og nogle ting, som kan svømme i bassinet. *"Hvad kalder vi et bassin til at svømme i (svømmebassin)? Har I været i et svømmebassin? Hvor? Kan man have et bassin i haven? Hvad kan man bruge det til? Kan der være fisk i et bassin? Hvad kan vi så kalde det (fiskebassin)? Hvad kan et bassin ellers bruges til".* Det er vigtigt at børnene får en forståelse for at ordet bruges om flere forskellige ting.

4. TRAMPENDE

"Da den store Bukke Bruse gik op ad trappen, kom den store bukkebruse trampende. Hvordan tramper man?" Bed børnene være

de tre Bukke Bruse, som tramper, imens de går på en bro. "Hvordan kan man også gå (trippe, traske, sjoske, liste osv.)? Hvornår lister/tramper/trasker osv. du?" Syng "Jeg gik mig over sø og land" og brug udtrykkene om at gå. Eller leg "Simon siger", hvor du fx siger "Simon siger list", og bagefter "Simon siger trip" osv.

Gruppe 2

5. RABALDER

"De tre Bukke Bruse stod og ventede på at komme op i vandrutsjebanen. Så hørte de et ordentligt rabalder ude fra forhallen. Hvordan lyder et rabalder? Kender I et andet ord for rabalder (larm, støj, spektakel)? Prøv at klappe til rabalder (dvs. klappe til 3 stavelser). Prøv at klappe til larm (1 klap). Hvilket ord er længst (dvs. har flest klap eller stavelser) – rabalder eller larm? Hvad er det modsatte af et rabalder? Nu skal vi prøve at lave et rabalder". Et barn går uden for døren og laver rabalder ved at tabe nogle ting. Tal om at larme og om at være stille. Tabe kopper eller tabe en bamse på gulvet. Tal om, hvorfor alle ting ikke larmer lige meget.

6. BESVIMET

"En stor gedde lå besvimet oppe på kanten. Ved I, hvad en gedde er? Det er en fisk. Gedden er besvimet. Hvordan mon den ser ud, når den er besvimet? Hvad er forskellen på at sove og være besvimet (det er nok svært for børnene at forstå)? Kender I nogen, der har prøvet at besvime? Har I selv? Hvorfor kan man besvime?" Alle børnene kan vise, hvordan det kan se ud, når man besvimer. "Hvad kan man gøre, hvis der er en, som er besvimet?"

7. TARVELIG

"Et lille lam siger til trolden "Du er rigtig tarvelig". Hvad vil det sige at være tarvelig? Kender I andre ord, der betyder næsten det samme som tarvelig? Har I prøvet at være tarvelige? Har andre været tarvelige over for jer?" Fortæl om det - kan man gøre tarvelige ting, og kan man sige tarvelige ting? Hvad kan man gøre, hvis nogen er tarvelig? Hvad er det modsatte af at være tarvelig?

Gruppe 3

8. OMBESTEMTE

"Trolden satte sig under trappen til rutsjebanen. Ingen af dyrene turde gå forbi trolden. Så det ene dyr efter det andet ombestemte sig og ville ikke rutsje alligevel. Hvad havde dyrene først bestemt?"

Hvad betyder det, at de ombestemte sig? Har du prøvet at ombestemme dig? Kender I et andet ord for "ombestemme" (fx fortryde)? Hvad kan man bestemme og så ombestemme? Er der noget man ikke kan ombestemme?"

9. TØSEDRENG

"Skal du kalde mig for en tøsedreng, råbte Trolden til den største Bukke Bruse. Kan Trolden lide det at blive kaldt tøsedreng?" Benyt dette ord til at få en samtale med børnene om ord, der indeholder kønsnormer. Byt evt. også om på tøs og dreng, så I også taler om ordet drengetøs. Se forslag nedenfor. *"Hvad er en tøsedreng? "Tøsedreng" er lavet af "tøs" og "dreng". Dreng kender I, men hvad er en tøs? Så tøsedreng betyder egentligt en pigedreng eller en dreng, der er bange som en pige. Kan det være rigtigt? Er piger altid bange? Og er drenge altid modige? Er en dreng forkert, hvis han kan være bange? Nej vel, både piger og drenge kan være bange. Så er tøsedreng noget godt eller noget skidt at sige til nogen? Hvad kan vi sige i stedet for tøsedreng? Er det bedre at sige bangebuks. Er der noget du er bange for, hvor nogen har sagt bangebuks til dig? Synes du det er bedre end tøsedreng? Skal man ikke have lov til at være bange? Hvordan kan du hjælpe en ven, som er bange? Ville du kalde din ven for bangebuks?"*

10. TUNNELERNE

"Trolden for igennem tunnelerne og lavede et utroligt langt hop. Hvad er en tunnel?" Lav en tunnel af paprør og lad en kugle trille igennem en tunnel. Børnene kravler igennem en tunnel. Sørg for at sæt ord på, hvad en tunnel er – en tunnel er hul, så man kan komme igennem den. Den er tit rund som paprøret, og den er tit lang. *"Har du kørt i bil igennem en tunnel?"* Find et eller flere billeder af en tunnel på en iPad.

Inddrag gerne nogle få ord mere, som børnene måske bliver optagede af under arbejdet med bogen.

Læs og snak: Den sprogdudviklende dialog

Spørgsmål er gode til at indlede en dialog med børnene. Her er eksempler på forskellige former for spørgsmål, som du kan bruge.

I vejledningshæftet til Sproggaven kan du læse mere om, hvordan du kan have en dialog med børnene og styrke børnenes sprog i dialogen om bogen.

Du kan forvente, at de fleste 4-5 årige børn kan tale i længere sætninger, anvende navneord i flertal fx *"biler"* og udsagnsord i datid fx *"legede"*.

Du kan også forvente, at de kan fortælle korte historier med en vis sammenhæng og med en start, midte og slutning, og at de kan anvende ikke-konkrete ord og udtryk som fx *"i morgen"*.

Lukkede spørgsmål

- Hvor var de tre bukke bruse på vej hen?
- Hvad skulle de have på i badelandet?
- Hvad lavede trolden under trappen?
- Hvad skete der, da trolden skulle rutsje ned ad rutsjebanen?
- Hvorfor var de alle sammen bange for trolden?
- Hvad skete der, da trolden hoppede i vandet?

Åbne eller halvåbne spørgsmål

Tag udgangspunkt i nogle af billederne og bed børnene om at fortælle, hvad der sker.

- Har du været i et badeland/en svømmehal? Hvordan var det? Hvad skete der? Hvad skulle du have på? Hvordan ser dit badetøj ud (badedragt, badebukser, farver, mønstre)?
- Trolden ødelagde det lille lams bold. Kan du huske, hvad trolden sagde? Hvad synes du, trolden skulle have sagt? Har du prøvet at komme til at ødelægge andres ting? Hvad gjorde du så?
- Hvad synes du om den måde, trolden opfører sig på? Hvorfor tror du, trolden opfører sig sådan? Hvordan tror du, trolden har det? Tror du, de tre bukke bruse kunne blive venner med trolden – hvordan?
- Hvad tror du, der vil ske næste gang, de tre bukke bruse skal op til sæteren? Hvad kan du lide at lave om sommeren, når det er varmt?

Læs og leg: Bogquiz

Bogquiz med bl.a. bogens fokusord. Afhængigt af din børnegruppe kan du have færre eller flere quiz-spørgsmål. Fokusordene står i parentes. Hvad hedder det sted, hvor de tre Bukke Bruse plejer at gå hen? (fjeldet)

- Hvad for en styg fyr er også i badelandet? (trolden)
- Hvad kan man også kalde en swimmingpool? (bassin)

- Nævn tre andre ord for spektakel? (rabalder, støj, larm)
- Hvad hedder det, hvis man pludselig falder om? (besvime, besvime)
- Hvad siger det lille lam, da trolden ødelagde lammets ballon? (tarvelig)
- Hvilket andet ord kan I sige i stedet for fortryde? (ombestemme sig)
- Hvad hedder det, når man går hårdt og larmende? (trampe)
- Hvilket andet ord er der for bangebuks? (tøsedreng)
- Hvad hedder et rør, man kan køre i, fx under vandet? (tunnel)
- De tre Bukke Bruse bliver fede af at spise is. Hvad er det modsatte af fed?
- Hvad skal man købe for at komme ind i et badeland?
- Hvorfor tror I trolden gemte sig under trappen?
- Hvordan kunne de tre bukkebruse flytte rutsjebanen?
- Hvordan reddede bukkebruserne de andre dyr fra trolden?
- Hvordan kunne trolden blive venner med de andre dyr?
- Tror I trolden kunne tænke sig at være venner med de andre?
- Hvem har det korteste navn her? (klap stavelser)
- Hvem har det længste navn her?
- Hvem kan tælle til 10 forfra – og evt. bagfra?

Læs og leg: Literacy-udviklende lege og aktiviteter

Nedenunder er lege og aktiviteter sorteret under forskellige overskrifter, som fortæller, hvilke literacy-kompetencer legene og aktiviteterne især styrker. Selv om flere af legene og aktiviteterne styrker flere literacy-kompetencer, står de kun nævnt under én overskrift.

Vælg mindst én aktivitet under hver overskrift. Rækkefølgen er underordnet.

Ordforråd

Alle legene styrker børnenes ordforråd.

- FORHOLDSORD

Leg med forholdsord som fx *"under"*, *"over"*, *"ved siden af"*. Få alle børnene ud på gulvet. Du er først den, der siger, hvad de skal gøre. Sig fx *"Sæt jer under bordet, stå ved siden af døren, hold jeres hænder over bordet, stil jer hen foran vinduet"* osv. Dvs. her kropsliggøres forholdsordene, og legen styrker børnenes rumlige begrebsopfattelse. Bagefter kunne legen udvides til *"Simon siger"*,

dvs. kun hvis man siger *"Simon siger"* foran fx *"sæt jer under bordet"*, skal børnene gøre det. Denne version af legen skærper børnenes koncentration, opmærksomhed og arbejdshukommelse.

- SAMMENSATTE ORD

Leg med sammensatte ord. Sig *"Nu skal vi finde på ord. Prøv at lytte til dette ord "badeland". Hvad laver man i et badeland? Ja, man bader. Hvad nu, hvis man skulle spise i det. Hvad kunne man så kalde det? Ja, spiseland. Hvilke andre slags lande kan I mere finde på (fx soveland, svømmeland, hoppeland, legeland osv.)?"* Når børnene har fundet på en del nye ord, kan du tale med dem om dukkerne i børnehaven. Sig fx *"Se på dukken. Hvad har den på? Ja, dukketøj. Hvad sover den i? Ja, en dukkeseng. Kender I flere ord, der starter med dukke?"* Børnene finder flere, og det må meget gerne være lidt utraditionelle sammensætninger som fx *"dukkevugge"*, fordi det er tegn på, at børnene begynder at blive bevidste om, hvordan ord kan bygges op. *"Prøv at se på dukken – den har tøj på. Hvad var det, tøjet hed? Ja, dukketøj. Hvis jeg nu tager "dukke" væk fra "dukketøj", hvad er der så tilbage? Ja, "tøj". Hvad for et ord kan vi lave, hvis vi sætter "tøj" og "dukke" sammen? Ja, "tøjdukke". Hvad er det?"* Her kan børnene måske forklare betydningen, og/ellers kan du vise dem tøjduken. Her er det vigtigt, at børnene fanger, at *"tøj"* i *"tøjdukke"* betyder, at dukken er lavet af tøj. Det er ligeledes vigtigt, at børnene fanger af *"dukke"* i *"dukketøj"* betyder, at det er tøj til en dukke. Udvid gerne legen ved at inddrage billeder fra fx et billedlotteri. Lad børnene tage to billeder (ord), sige ordene højt, skubbe billederne helt tæt sammen og sige det sammensatte ord i læseretningen. Tal om, hvad ordet mon kan betyde. Prøv at lave om på rækkefølgen af de to ord i det sammensatte ord – hvad kan det nye sammensatte ord betyde (fx *"have-slange"* og *"slange-have"*)? Legen styrker børnenes opmærksomhed på ords opbygning og betydning. Samtidigt styrker legen børnenes sproglige fleksibilitet, når de eksperimenterer med at bytte om på rækkefølgen af ordene.

- KATEGORISERINGSLEG

Lav kategoriseringsleg. I denne leg opfordres børnene både til at sortere ting i kategorier og finde en overskrift til kategorierne. Læg følgende konkrete på bordet – de skal ligge hulter til bulter: legetøjsbil, en dukke, en bold, et æble, en banan, en pære (eller anden frugt), en farveblyant, en kuglepen eller blyant, et stykke kridt. Tal først om, hvad tingene hedder. Sig så *"Synes I ikke, det*

ser rodet ud på bordet? Nu skal vi prøve at lægge tingene i tre bunker. Er der nogen, der har forslag til det?" Hvis ikke siger du "Tingene i hver bunke skal passe sammen". Bagefter skal børnene sige, hvorfor tingene passer sammen. Det skulle gerne være sådan, at der ligger en bunke med legetøj, frugt og skriveredskaber på bordet. "Hvad kan vi kalde de tre bunker (legetøj, frugt, skriveredskaber)?" Skriv de tre ord på hver sin seddel og læg den hen til de ting, der passer til. Tal om, hvad du skriver. "Har vi andre ting i børnehaven, som vi kunne lægge op i legetøjsbunken/frugtbunken/ skriveredskaberne?" Det er vigtigt, at børnene forstår princippet med at kategorisere. Du kan også opfordre børnene til at foreslå navne på hylder, skuffer mm. fx "farver", "biler" osv. Lav sedler med navnene – både med børnenes legeskrivning og din voksenskrift – og sæt dem op de rette steder. Legen styrker børnenes færdigheder i at kategorisere ord. Denne færdighed understøtter børnenes ordforrådstilegnelse, og de bliver bedre til at se sammenhænge imellem ord.

- TÆLLELEG

Lav tælleleg. Tæl til 10 sammen med børnene. Brug fingrene til at tælle. Tæl forskellige ting på billederne i bogen. Her er det vigtigt, at børnene selv sætter eller får hjælp til at sætte den rigtige endelse på i ordene i flertal. Tæl fx således "en gris, to grise, tre grise" osv. Du kan også skrive talrækken på et stykke papir på bordet. Lav gerne talrækken i skemaform, fx som nedenfor, hvor børnene også får en visuel illustration af antallet:

1	2	3	4	Osv.
				

Lav evt. et Memory-spil sammen med børnene, som kan gå ud på, at hvert tal passer sammen med antallet af øjne fx at 4 passer sammen med de fire øjne. Det kan selvfølgelig også være kasser, katte, bolde osv. Lad børnene både tegne og skrive tallene til Memory-spillet. Aktiviteten styrker børnenes tidlige numeracy-kompetencer (se evt. forklaring i ordlisten i den generelle vejledning).

- FORESTIL DIG-LEG

Lav forestil dig-leg. "Tænk, hvis vi ikke havde nogen skriveredskaber. Hvad ville vi så ikke have her i børnehaven? Hvad kunne vi så ikke gøre (fx tegne, skrive, have bøger, skilte osv.)?"

"Hvilken form har en bold? Ja, den er rund. Når de er runde, kan vi trille med dem. Tænk, hvis bolde var firkantede ligesom klodser. Hvad kunne vi så gøre med dem?" Det er vigtigt at børnene kan prøve at forestille sig en tænkt situation og forestille handlinger ud fra den tænkte situation. Det styrker deres forestillingsevne, arbejdshukommelse og evne til at drage slutninger ud fra en tænkt situation. Det vil styrke deres forudsætninger for at forstå det, de senere selv skal læse og forstå i skolens forskellige fag.

Lydlig opmærksomhed

Alle legene styrker børnenes lydlig opmærksomhed på flere niveauer: stavelser, enkeltlyd og bogstavlyd.

- **LEG MED STAVELSER**

Tegn en stor hinkerude, hvor alle børnene i din læsegruppe og du kan hoppe samtidigt. Der skal være 5 felter til at hoppe frem i. Find forskellige ting fra børnehaven eller billeder. Legen går ud på at finde de længste ord. Dvs. børnene vælger en af tingene/et af billederne, og du vælger også en. Så skal I hoppe hvert ord – et ad gangen – og med et hop pr. stavelse. I starter lige uden for første felt i hinkeruden. Sig ordet tydeligt og samtidigt med, at I hopper. Først hopper I børnenes ord og så dit ord. Tæl felterne. Vinderen er den, der har det længste ord. Tal med børnene om, at ords længde ikke har noget at gøre med, hvad ordet betyder. I kan også hinke hvert barns navn og se, hvem der har det længste/korteste navn eller navn med samme længde.

- **GÆT HVAD JEG TÆNKER PÅ**

Læg billeder eller ting på gulvet foran jer. Det skal være med ord med mere end én stavelse. Der må ikke være ord, som starter med samme stavelse som fx *"sæbe"* og *"sæter"*. Sig til børnene, at legen går ud på, at du siger et ord for en af tingene eller et af billederne fx *"blyant"*, men at du kun siger lidt af ordet – nemlig kun første stavelse (bly). Hvis børnene kan gætte, hvilket ord du tænker på, får de et point. Ellers får du et point. Hvis børnene får flest point, kan de få en præmie fx lidt frugt el. Hvis legen går godt, kan I bytte roller, og du skal gætte, hvad børnene tænker på. I kan gøre legen sværere ved at sige ordene på en anden måde – nemlig at udelade første stavelse, så fx ordet *"blyant"* bliver til *"ant"*.

- HVAD BEGYNDER MIT NAVN MED?

Tal om hvert barns navn. Bed børnene skrive deres navn på et stykke papir. Støt evt. børnene med at skrive deres navn nedenunder med voksenskrift. Tal om hvilket bogstav deres navn starter med, og hvilken lyd det bogstav siger. Find andre ord, der starter med samme lyd. Hvert barn tegner ting, der starter med den samme lyd som barnets navn. Det er nemmest at finde ord, der starter med en selvlyd, fx a, e, i, o, u, y, æ, ø, å og medlydene s, l, m, f, v, fordi man kan sige de lyde i lidt længere tid end fx b, p, k, g, d, t. Du kan opmuntre børnene til at legeskrive, hvad de har tegnet, og du kan skrive det med voksenskrift. Aktiviteten styrker også børnenes literacy-kompetencer.

Sproglig rytme og ords lydlige udtryk – i sange, rim og remser

Rimene og sangene styrker børnenes opmærksomhed på lyd, rim og rytme.

- VRØVLERIM

Sig sammen med børnene: Trolle Rolle Rukser! Trolden har ingen bukser! Fortsæt med at rime sammen med børnene og sæt børnenes navne ind fx:

Trolle Rolle Rudse! – finder en tudse.

Trolle Rolle Ris! – spiser is.

Trolle Rolle Rola! – drikker cola.

Trolle Rolle Rul! – synger som en fugl.

Trolle Rolle Rog! – læser en bog.

Sig hver linie sådan, at du holder en lille pause før det sidste ord og opfordrer børnene til at finde et ord, der passer. Det behøver altså ikke være "tudse", "is", "cola", "fugl" og "bog", men det skal rime på hhv. "rudse", "ris", "rola", "rul", "rog". Du kan også lave dine egne rim.

- SANGEN OPPE I NORGE, DER BOEDE 3 TROLDE

Sprog i aktiviteter med krop og bevægelse

Aktiviteterne knytter sprog og bevægelse sammen og understøtter dermed børnenes kropslige forståelse af ordene.

- SANGEN DE TRE BUKKE BRUSE (fra Børnehuset Muslingen og Ønskeøen, på melodien *"I en kælder sort som kul"*)
Syng først sangen sammen og tal om den. Herefter laver I aktiviteterne til sangen, imens I synger den igen. Børnene får forskellige roller. 3 skal være geder, 1 skal være trolde. Børnene skal gøre det, der synges i sangen. Børnene kan skiftes til at være geder og trolde.

Tre små geder ud at gå,
Tre små bukke bruse,
Skulle spise og ta' på,
Og til græsset snuse,
De sku over broen der,
Så de ik' fik våde tæer,
Klip klap klip, klap, klampe,
Hør hvor de kan trampe...

Under broen trolden sad,
Skummel, styg og gnaven,
Ville spise meget mad,
Havde sult i maven,
De sku over broen der,
Så de ik' fik våde tæer,
Klip klap klip, klap, klampe,
Hør hvor de kan trampe...

Lille, mellem, store buk,
Følte sig så fanged',
Store buk til sidst blev vred,
Og han trolden stanged',
De sku over broen der,
Så de ik' fik våde tæer,
Klip klap klip, klap, klampe,
Hør hvor de kan trampe...

Sprog i aktiviteter med digitale medier

Aktiviteterne styrker børnenes literacy-kompetencer.

- **FINDE FILM OG BILLEDER**
Find film og billeder på nettet om geder, se dem sammen og tale om dem. Børnene kan skiftes til at fortælle om en film/et billede. Børnene kan også finde film om andre dyr, der spiser græs lige som gederne.
- **LAVE FILM**
Lav en film om de tre Bukke Bruse, hvor børnene indtaler speak til. Der kan fx anvendes Puppet Pals til dette.
- **TINGFINDERLEG**
Børnene skal tage billeder af ting, som starter med deres eget forbogstav.
- **APPEN SILKE/PIXILINE**
I appen Silke/Pixiline er der bl.a. en historie om de tre bukke bruse.
- **APPEN PUPPET PALS**
Appen Puppet Pals kan anvendes til at lave historien.
- **APPEN ABCIRKUS**
I appen ABCirkus kan børnene dekorere bogstaver fx fra deres navn. De dekorerede bogstaver kan gemmes og mailes hjem til forældrene.
- **APPEN MYMO ALFABET**
I spillet er der bogstavformer med en kugle i. Bogstavets lyd siges. Børnene skal vippe iPaden og dermed trille kuglen i bogstavets form for at ramme et hul, som kuglen kan falde ned i. Når kuglen falder ned i hullet, siges der et ord, der starter med lyden.

Sprog i sociale og personlige kompetencer

Lad børnene tegne, hvad de skal have med, når de skal ud at bade i et badeland. Lad børnene arbejde sammen to og to, så de hjælper hinanden med både at huske og tegne. De skal også kunne blive enige om farver osv. De kan også legeskrive nedenunder deres tegninger. Skriv ordene med din voksenskrift under børnenes skrivning.

Sprog i kreative aktiviteter mm.

Kreative aktiviteter såsom at tegne, male, spille spil, lege, spille teater samt tage på ture ud af huset og til biblioteket kan bruges til at understøtte børnenes forståelse og tilegnelse af fokusordene og andre sproglige færdigheder.

- **LAVE EN NY HISTORIE**

Lav en ny historie om de tre Bukke Bruse og trolden sammen med børnene. Den må gerne foregå et helt andet sted fx i børnehaven, i Tivoli osv. Det er vigtigt, at børnene kan fortælle en sammenhængende historie med en start, midte og slutning. Her kan det være en god idé, at børnene tegner en tegneserie med tre tegnefelt: historiens start, midte og slutning. Hjælp dem evt. med tidsudtryk og ord, der får historien bundet sammen fx "eller", "fordi", "for", "men" mm. Bed børnene om at legeskrive til billederne og skriv også deres tekst med din voksenskrift. Vis historien til de andre børn i børnehaven og forældrene. Denne aktivitet styrker også børnenes færdigheder i at fortælle en sammenhængende historie.

- **LEGE BADELAND**

Skriv skilte, lav billetter osv. I denne aktivitet får børnene bl.a. erfaringer med at anvende skriftlige tegn (tal, bogstaver, symboler).

- **LEGE DE TRE BUKKE BRUSE**

Det kan være ude i naturen, hvor I finder en bro, eller børnene kan lave deres egen bro i børnehaven. I kan også bruge Kreas træbord/teaterspil til at lege med. Det styrker børnenes hukommelse og egen genfortælling af historien.

- **LAVE DUKKETEATER**

Lav et lille dukketeater af skotøjsæsker el. og lad børnene tegne/klippe figurer ud af pap, som de kan spille med. Børnene kan opføre teatret for hinanden. I kan filme børnenes teaterstykke med en iPad og vise det til børnenes forældre. Denne aktivitet styrker børnenes hukommelse og genfortælling af historien. Det styrker også deres samarbejdsevne og deres finmotoriske færdigheder.

Denne folder er én af i alt 13 bogfoldere, der er udarbejdet ifm. projekt Sproggaven på dagtilbudsområdet i Fredensborg Kommune.

Folderen beskriver arbejdet med bogen 'De tre Bukke Bruse i Badeland' indenfor rammerne af metoden udvidet dialogisk læsning udviklet ifm. projekt Sproggaven på dagtilbudsområdet i Fredensborg Kommune.

Folderen er målrettet fagfolk og studerende, der arbejder og beskæftiger sig med 0-6 årige børns udvikling af sprog- og literacy-færdigheder.

Folderen er tilgængelig på www.fredensborg.dk og www.videnomlaesning.dk, hvorfra den frit kan downloades og kopieres/distribueres.

Ved at scanne nedenstående QR kode kan du se eksempler på arbejdet indenfor hver af de tre faser i den udvidede dialogiske læsning:

Fredensborg Kommune
Egevangen 3B
2980 Kokkedal
Tlf. 7256 5000
fredensborg@fredensborg.dk

